

MET BALJO
O B R E D

STVARANJE SAVREMENOG EGZORCISTE

Prevela
Eli Gilić

Laguna

Naslov originala

Matt Baglio

THE RITE

The making of a modern exorcist

Copyright © 2009 Matt Baglio

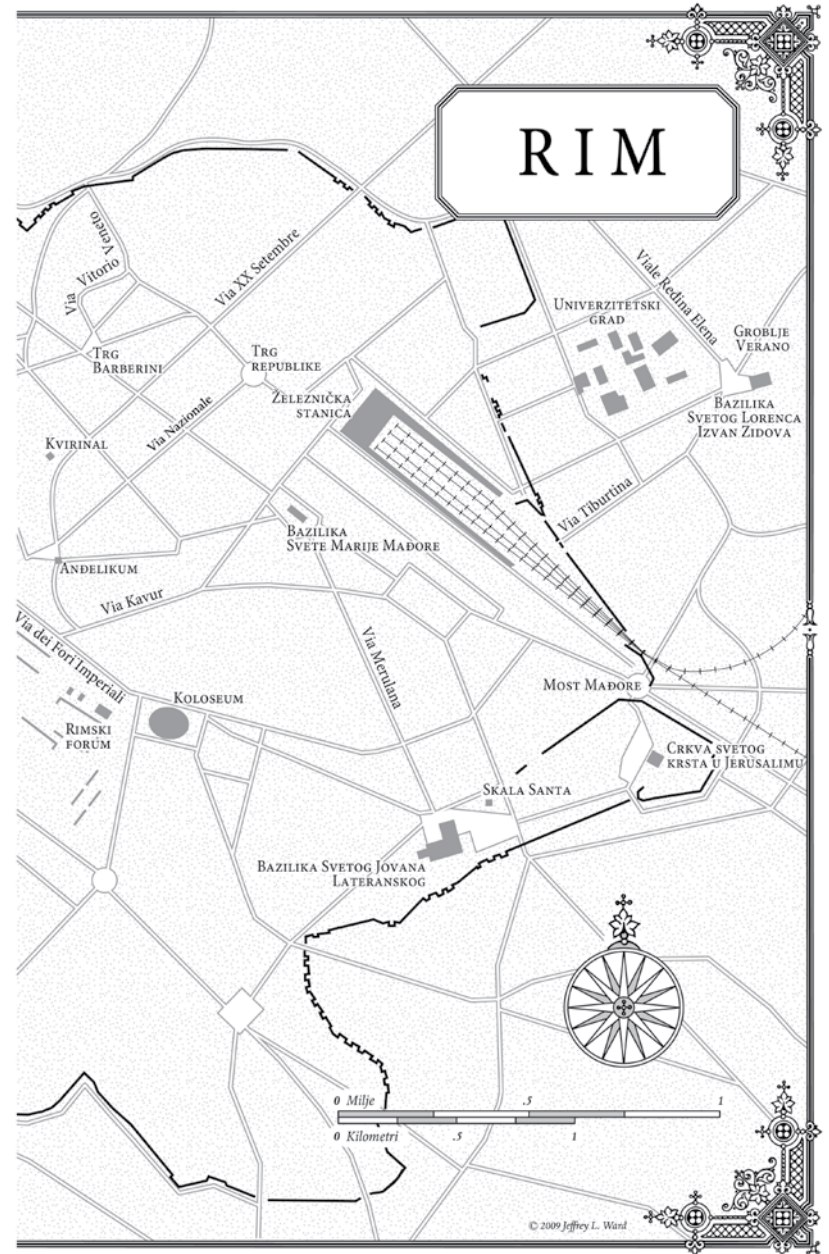
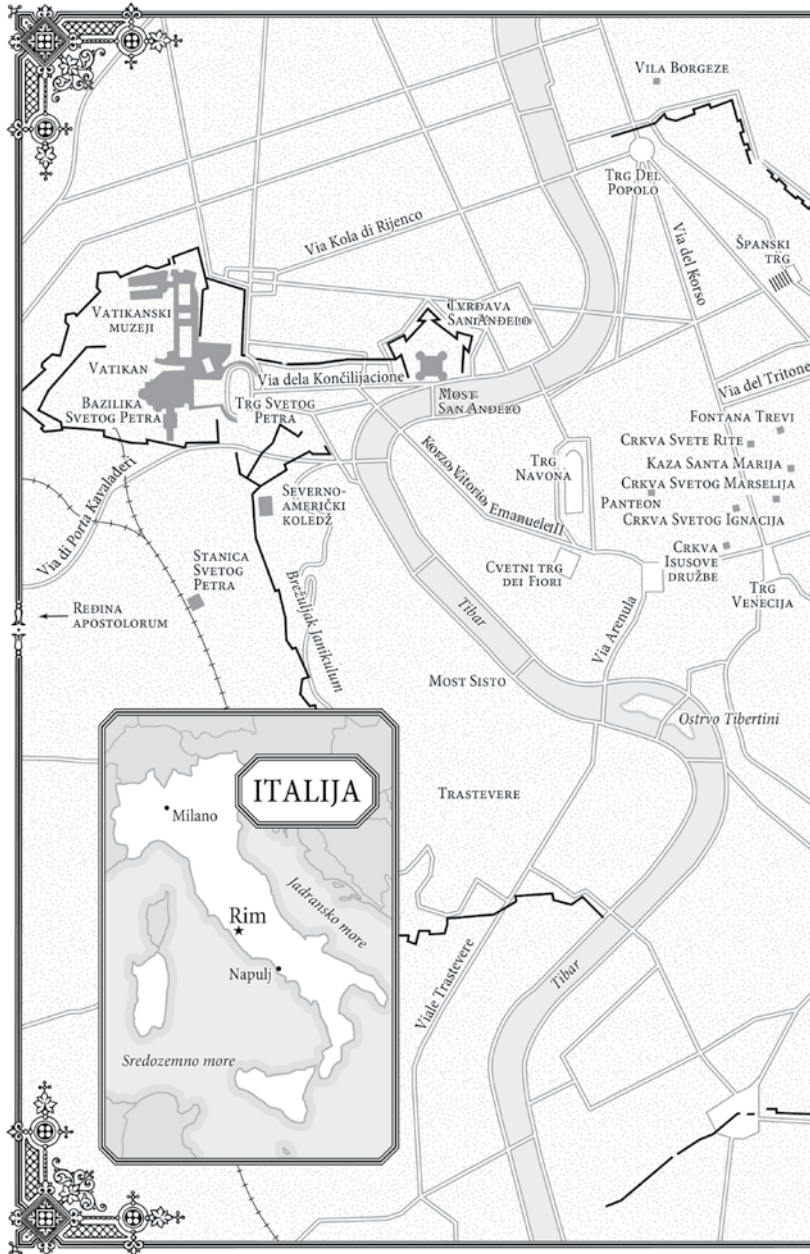
Sari i Noi

All rights reserved.

Translation Copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

SADRŽAJ

PROLOG	11
PRVO POGLAVLJE Rim	21
DRUGO POGLAVLJE Poziv	35
TREĆE POGLAVLJE Povratak u školu	47
ČETVRTO POGLAVLJE Upoznati svog neprijatelja	57
PETO POGLAVLJE Otvoriti vrata	73
ŠESTO POGLAVLJE U moje ime.	91
SEDMO POGLAVLJE Traganje za egzorcistom.	105
OSMO POGLAVLJE Prva noć	119
DEVETO POGLAVLJE Prepoznavanje	131
DESETO POGLAVLJE Prelazak	149
JEDANAESTO POGLAVLJE Pad	163
DVANAESTO POGLAVLJE Duševne patnje.	175
TRINAESTO POGLAVLJE Pastoralni pristup	193
ČETRINAESTO POGLAVLJE Prozori duše.	205
PETNAESTO POGLAVLJE Oslobođenje.	225
ŠESNAESTO POGLAVLJE Organizovanje službe.	245
SEDMANAESTO POGLAVLJE Egzorcista	257
AUTOROVE NAPOMENE.	273
IZJAVE ZAHVALNOSTI	279
NAPOMENE	283
IZABRANA BIBLIOGRAFIJA	323

PROLOG

I posta rat na nebu. Mihailo i anđeli njegovi udariše na aždahu, i bi se aždaha i anđeli njezini. I ne nadvladaše, i više im se ne nađe mjesta na nebu. I zbačena bi aždaha velika, stara zmija, koja se zove đavo i sotona, koji vara sav vasioni svijet, i zbačena bi na zemlju, i anđeli njezini zbačeni biše s njom.

*Otkrivenje svetoga Jovana bogoslova, 12:7–9**

Među svojim svetim tajnama, Rimokatolička crkva je, poslušavši Gospodovu molitvu, već u drevna vremena milosrdno obezbedila da ljudi kroz pobožnu molitvu mogu zamoliti Boga da sačuva vernike od svih opasnosti, a naročito od đavolovih zamki. Na zaista jedinstven način Crkva je postavila egzorciste, koji su, podražavajući Hrista, mogli izlečiti one koje je opseo Zli, čak i naređujući demonima u Božje ime da odu i ni iz kojeg razloga ne naude ljudskim bićima.

Dekret s Kongregacije za božansko obožavanje vere, dvadeset drugi novembar 1998. godine

* Sveto pismo u prevodu Đure Daničića i Vuka Stefanovića Karadžića. (Prim. prev.)

Tridesetpetogodišnjakinja je ležala na postavljenom, sklopivom stolu za masažu. Dvojica su je držala za ruke i noge. Na sebi je imala crnu puminu trenerku, a tamnosmeđu kosu vezala je u čvrst konjski rep. Iako nije bila debela, beše pomalo zdepasta, te su se mučili da je zauzdaju dok se opirala stenjući. U blizini su stajali još jedan čovek i žena, spremni da se umešaju. Nekoliko koraka od nje nalazio se egzorcista, s malim krstom u jednoj ruci i bocom sa svetom vodicom u drugoj. Posmatrajući prizor, morao je da odluči. Egzorcizam je trajao gotovo čitav sat i na svima su se već uočavali znaci umora. Da nastavi?

Odjednom žena okrenu glavu i zagleda se u tačku na zidu. „Ne!“, reče demon grlenim glasom duboko iz nje. „Ona u crnom je ovde, onaj baksuz!“

Egzorcista je odmah osetio tračak nade, znajući iz prošlih egzorcizama da je to demonova šifra za svetu Đemu Galgani.

„I mala bela Albanka!“, zaurla demon.

„Majka Tereza od Kalkute?“, zapita egzorcista.

Demonu je izletela bujica pogrda, a onda mu je glas poprimio podrugljiv, dečji prizvuk. „O, pogledaj ih! Pogledaj ih! Grle se i pozdravljaju!“ Zatim je nastavio duboko, grleno: „Odvratno! Odvratno!“

Ženi koja je ležala na stolu dve prilike su delovale kao iz sna. Sveta Đema bila je odevena u tradicionalno crno i izgledala

je kao dvadesetogodišnjakinja. Začudo, i majka Tereza je bila veoma mladolika – kao da ima samo dvadeset pet godina.

Egzorcista je preko ramena pogledao u šta se žena zagledala, ali video je samo prazan zid. „Zahvalimo svetoj Đemi Galgani i majci Terezi što su danas s nama“, rekao je.

„Ne još i on. Sklonite ga, sklonite ga!“, zakuka demon.

Ne znajući ko je upravo došao, egzorcista je dodao: „Zahvaljujem i onome koji nam se pridružio.“

Odjednom se žena uspravi, ispruženih ruku kao da ju je nevidljiva sila povukla. „Ostavite me!“, kriknu demon dok se žena borila da se oslobodi nevidljivog stiska. Dva čoveka krenuše da je pognu, ali egzorcista im je pokazao da stanu. „Hajde da vidimo ko je to upravo došao. U ime Isusa i Bezgrešne device, ko je ta osoba?“

„Neeeeeee!“, zarezha duboki, divlji glas. „Totus tuuuuuus!“

Egzorcista se osmehnuo u sebi, prepoznavši latinsku devizu. „Hvala, sveti oče Jovane Pavle II, što si došao da pomogneš našoj sestri“, rekao je.

„Ne, ne!“, zaurla demon. „Prokleti bili! Sklonite se od mene!“

Žena je ponovo u stanju sličnom snu gledala papu Jovana Pavla II, koji je izgledao kao da nema više od trideset godina i bio odeven sav u belo. Triput joj je prekrstio čelo.

Kako bi iskoristio očiglednu podršku, egzorcista je nastavio: „Ponavljaj za mnom – Večni oče, ti si moj Tvorac i klanjam ti se“, rekao je demonu.

„Odjebi!“, odgovori glas.

„Večni oče, ti si moj Tvorac i klanjam ti se“, ustrajao je egzorcista.

„Eksplodiraće bomba ako to kažem!“, povika demon.

„U ime bezgrešne device Marije i u ime Isusa Hrista, naređujem ti da ponoviš te reči“, ponovo je naložio egzorcista.

Odjednom žena oseti kako je preplavljuje neverovatna ljubav kada se pred njom pojavila Marija, obavijena zlatnobelim velom koji joj je pokrivao pola lica. Preneraženo gledajući kako joj prilika prilazi, žena se još više iznenadila kada je videla da je Marija gleda suznih očiju.

Demon je dobio još jedan napad. „Ne, ne, ne, ne plači!“, vikao je, a ženino telo se doslovno trzalo.

Žena se na trenutak otrgla iz transa i rekla: „Dovoljna je bila jedna Marijina suza“, pa se vratila u pređašnje stanje.

Egzorcista je bio ushićen što je Marija prisutna i što mu pomaže. Odmah je počeo da moli Zdravomariju. Svi u prostoriji su mu se pridružili, čak i žena na stolu. Ali egzorcista je znao da nije gotovo. *Demon se sigurno krije kako bi joj dozvolio da se pomoli*, pomislio je. „Ponavljaj za mnom – Večni oče, ti si moj Tvorac i klanjam ti se“, rekao je demonu.

Žena se koprcala i vrištala. „Ne!“, zarezao je demon. „Neću to da kažem! Ne smem to da kažem, ne mogu. To je protivno svemu.“

Egzorcista je osetio da demon slabi. Zamolio je sve u prostoriji da kleknu. „Večni oče, ti si moj Tvorac i klanjam ti se“, pojao je i svi su ponavljali za njim.

Žena je, osetivši demonove muke, videla kako i svi sveci odgovaraju na molitvu.

„Ne, ne, čak su i ostali kleknuli – beli, crna i mala bela“, rekao je demon. Tada je egzorcista primetio da se demonov glas neznatno promenio. Čulo se usiljeno poštovanje kada je dodao: „Ona, ona [Marija] takođe je kleknula.“

To mora da je to, pomislio je egzorcista. Demon će pokleknuti. „U ime Isusa Hrista, naređujem ti da ponoviš za mnom.“

Žena se opirala, ali zvuk nalik graktanju polako je izašao iz njenih usta. „Vee...čni oče... mooo...ram... da ti... se... klaaaa... njaaaam.“

Ushićen ali svestan da još nije gotovo, egzorcista je naterao demona da to ponovi još dvaput. Kada je demon završio, egzorcista je izgovorio završetak evharistijske molitve: „Po Hristu, iz Hrista i u Hristu, Tebi, Bogu Ocu svemogućem, u jedinstvu Duha svetoga, svaka čast i slava u sve veke vekova.“

„Trpim ovo poniženje zbog božje slave, ne što si ti to naredio, već zato što je Bog naložio. Ti si proklet“, demon je rekao egzorcisti.

Egzorcista se nije pokolebao. „*Che Dio sia benedetto*“, nastavio je. Slava Bogu.

„Odlazim, ali bićeš proklet celog života“, narugao se demon. „Tebe i tvoje pomagače proganjaće do kraja života!“

KADA ČUJU REČ *egzorcizam*, mnogi pomisle na prizore koji su postali popularni zbog holivudskih filmova – devojke koje se koprcaju u bolovima, grče na nemoguće načine i neprestano izlučuju projekte bljuvotine zelene kao čorba od graška. Istina je da su prilično retke takve predstave, baš kao i one prilikom egzorcizma nad ženom koji se odigrao u januaru 2007. godine u Rimu. Egzorcizam može biti prilično običan, gotovo kao odlazak zubaru – uz sedenje u čekaonici i zakazivanje sledećeg dolaska. Malo ljudi shvata šta se dešava tokom egzorcizma, a to važi i za rimokatoličke sveštenike – od kojih bi mnogi rado zaboravili da egzorcizam postoji.

Sama reč *egzorcizam* crkveni je izraz koji potiče od grčke reči *εξορκισμός*, što znači vezati zakletvom ili uporno zahtevati. Tokom egzorcizma se u božje ime demonu naređuje da prestane delovati unutar određene osobe ili mesta. Po tumačenju Rimokatoličke crkve, egzorcizam je zvanični ritual koji obavlja sveštenik, po biskupovom ovlašćenju. U drevna vremena, egzorcizam je bio važno sredstvo kojim su rani hrišćani pridobijali nove pristalice

i dokazivali istinitost vere. Sama moć potiče od Isusa, koji je izvršio brojne egzorcizme opisane u Novom zavetu i kasnije naložio svojim učenicima da čine isto.

U svetlu velikog napretka savremene medicine – uključujući i bolje razumevanje neuroloških i psihičkih bolesti, uspon psihoanalize i slična dostignuća – obreda egzorcizma počeli su da se stide mnogi unutar Crkve jer ga smatraju sujevnim ostatkom iz dana kada su bolesti poput epilepsije i šizofrenije smatrane đavolima koje treba isterati.

To nerazumevanje uglavnom potiče od same prirode egzorcizma, kao i od opisa đavolovih svojstava koja se više zasnivaju na folkloru nego na teologiji. Zver s rogovima i jarećim nogama koja napada nedužne device u gluvo doba noći? Demonke koje menjaju oblike i isisavaju duše vrebaju sledeću žrtvu? Budući da bogoslovi ne uče demonologiju, nije ni čudo što se mnogi okreću od svega što ima veze s egzorcizmom.

Suštinu tog pitanja čini tumačenje zla. Da li zlo, čije je oličenje pali anđeo po imenu Sotona (kao što to tvrdi *Katehizam rimokatoličke crkve*, knjiga od devet stotina strana, malog formata ali podebela) fizički postoji ili je ono nedostatak dobrog u nečemu, nesposobnost da se živi u skladu s merilima dobrog Tvorca?

Brojni sveštenici ne žele da okrenu leđa bogatoj istoriji svoje religije, a istovremeno žele da prihvate savremeni stav po kojem je đavo samo metafora, te bi voleli da oba suprotstavljena stanovišta budu prihvaćena. Drugi veruju u tradicionalna učenja, ali izbegavaju da govore o tome. Postoje i radikalni sveštenici koji glatko poriču postojanje đavola.

I dok sveštenike i biskupe nagriza sumnja, mnogi su, što je prava ironija, postali opčinjeni okultizmom i naginju novim religijama kao što je vika.* Sudeći po anketi o veroispovesti

* *Wicca* je međunarodno udruženje veštica. (Prim. prev.)

Amerikanaca, vika je 1990. godine imala osam hiljada pristaša a 2001. već sto trideset četiri hiljade. (Smatra se da je do 2006. godine taj broj porastao na više od osamsto hiljada.) U usponu je i prodaja okultističkih i njeudž knjiga, a sve više ljudi veruje u anđele i demone (u nacionalnoj anketi iz 2004, približno sedamdeset odsto Amerikanaca reklo je da veruje da đavo postoji). Sve se to podudara s pojavom da sve veći broj ljudi tvrdi kako je pod uticajem zlih duhova. Sudeći po Udruženju italijanskih rimokatoličkih psihijatara i psihologa, samo u Italiji više od petsto hiljada ljudi godišnje odlazi kod egzorciste.

Već više godina mala ali bučna grupa prezauzetih egzorcista u Italiji, na čelu s ocem Gabrijeleom Amortom, pokušava da navede crkvu da ozbiljnije shvati ljude, sve brojnije, koji izjavljuju da su posednuti. Članovi te grupe tvrde da se pre svega mora postaviti više egzorcista. Međutim, Crkva se mora postarati da novi egzorcisti budu propisno obučeni. Zagovornici toga, kao što je otac Amort, ističu da su ranije mnogi egzorcisti samo nosili tu titulu. Pored toga, neki neobučeni egzorcisti su zloupotrebljavali svoj položaj pa zbog toga obred egzorcizma nije loš glas. Najgori slučaj odigrao se 2005. godine. Jedna rumunska časna sestra nađena je mrtva, zapušениh usta i vezana za raspeće, u ćeliji u samostanu. Sveštenik koji je obavljao egzorcizam optužen je za ubistvo.

U nadi da će popraviti situaciju, Kongregacija za doktrinu vere poslala je u jesen 2004. godine pismo mnogim rimokatoličkim dijecezama u svetu, počevši od onih u Americi, tražeći da svaki biskup postavi zvaničnog egzorcistu.

Istovremeno je jedan rimski univerzitet u sklopu Vatikana započeo pionirski program pod nazivom „Egzorcizam i molitva za oslobođenje od zlog“ s ciljem da poduči nove egzorciste zvaničnim crkvenim učenjima o đavolu i egzorcizmu.

Jedan izvanredan američki sveštenik odazvao se tom pozivu i leta 2005. godine otputovao u Rim na egzorcističku obuku. Devet meseci bio je duboko u svetu za koji nije ni znao da postoji, završio je obuku i učestvovao u više od osamdeset egzorcizama s jednim starijim italijanskim egzorcistom. Kao ishod toga, strahovito se promenilo njegovo shvatanje sveta – kao i njegovog mesta u svetu. Kasnije se vratio u Ameriku, odlučan da iskoristi svoja nova saznanja o zlu i njegovom nedvosmislenom prisustvu kako bi pomogao ljudima u njihovom svakodnevnom životu.

PRVO POGLAVLJE

RIM

Trebalo bi pokušati da budemo toliko blisko ujedinjeni s našim Gospodom da naš život bude slika njegovog, da naše misli, reči i postupci izražavaju njegovo učenje, kako bi mogao vladati u nama i živeti u nama.

Šarl de Fuko

Kada je otac Gari Tomas izašao na Via dele Fornaci u 7.45 ujutru trinaestog oktobra 2005, ulica je već bila zakrčena. Dugačak red automobila i autobusa mileo je prema Via di Porta Kavaleđeri i slivao se u kanjon od trospratnih i četvorospratnih zgrada koje su se pružale duž podnožja Janikuluma, jednog od sedam rimskih brežuljaka. Saobraćajac, odeven kao pilot i okićen epoletama, davao je sve od sebe da održi red, mahao vozilima da prođu i zviždao agresivnijim vozačima. Čim bi se upalilo zeleno svetlo, vozači nisu gubili vreme – odmah bi legli na sirenu.

S obe strane ulice ljudi su žurili na posao u pravcu Vatikana, a ljuti vonj cigareta vukao se za njima poput oblaka. Poneko bi ušao u kafić na jutarnji kapučino i na trotoaru bi odjeknulo huktanje mašine za espresso.

Otac Gari, zahvaćen gungulom, zastao je na uglu da se divi prizoru kao s oživele egzotične razglednice. To nije bilo ni nalik špicu koji je doživljavao kod kuće u San Francisku. Grad, automobili, ljudi – sve mu je delovalo usklađeno kao u ogromnom orkestru.

Iako je nosio crnu sveštenu mantiju, potpuno se stopio s gužvom. Na kraju krajeva, Rim je pun sveštenika. Po nekim procenama, više od petnaest hiljada sveštenih lica hodi uskim gradskim ulicama, ne računajući nekoliko hiljada bogoslova, koji takođe nose bele okovratnike i crne mantije. Uz tolike

sveštenike, sve te kapele, manastire, samostane i stotine crkava, da ne spominjemo Vatikan, nije ni čudo što je otac Gari proglasio grad hrišćanskom žilom.

Kao da mu je bio potreban još jedan podsetnik, ogromna palata u kojoj je smeštena Kongregacija doktrine vere, najznačajniji čuvar crkvene doktrine, bila je tačno na drugoj strani ulice. A iza nje, udaljena, suncem okupana kupola bazilike svetog Petra lebdela je nad vrhovima zgrada poput prikaze. Pogled na nju – video ju je i kroz prozor svoje sobe – uvek bi ga dirnuo. U Rimu se otac Gari osećao kao da je deo nečeg većeg od njega, većeg od tričavih svakodnevnih briga koje ponekad preplave parohijskog sveštenika. „Kad ste parohijski sveštenik, morate igrati devet različitih uloga“, rekao je kasnije s trunkom kajanja. „Ne svodi se sve na administraciju, ali vas to odvraća od važnijih stvari, kao što je usredsređivanje na molitvene navike ljudi.“

Nedavno je, u pedeset drugoj godini, napustio svoj položaj u parohiji svetog Nikole u Los Altosu, u Kaliforniji, gde je služio petnaest godina, od čega dvanaest kao pastor. Iako je neizmerno uživao u svom poslu i stekao brojne prijatelje, jednoličan i naporan život uzeo je danak. Ne samo što je otac Gari pomogao da se potpuno obnovi nekoliko zgrada parohijske škole već je sakupio milione dolara i od stare parohijske zgrade napravio vrhunsku mesnu zajednicu koja se toliko dopala njegovim parohijanima da su je nazvali po njemu.

Otac Gari se zaredio 1983. godine; sveštenik je dvadeset dve godine i za to vreme je video – i preživeo – mnogo toga. Godine 1997. umalo nije poginuo u strahovitoj nesreći. Dok je šetao s prijateljem obroncima Josemita, pao je s litice visoke osamnaest metara u kamenito korito reke i nekim čudom preživeo, mada je tokom bolnog dvogodišnjeg oporavka ponekad želeo da nije.

Otac Gari je srednje visine i građe, retke, uredno ošišane smeđe kose; nosi okrugle naočare sa zlatnim žičanim okvirom;

skromnog je izgleda i ostavlja utisak osobe koja je zadovoljna time da umiruje druge. Iako nije fizički upadljiv, iz njega izbija mirna samouverenost čoveka koji voli svoj posao i svestan je činjenice da ga veoma dobro obavlja.

Budući da se po pravilima njegove dijeceze sveštenici moraju premestiti posle petnaest godina službe, otac Gari iskoristio je priliku da ode na zasluženi odmor.* Rim, sa svojim brojnim semeništima i čuvenim univerzitetima, pruža jedinstven doživljaj sveštenicima koji dođu u taj grad. Mnogima studiranje na papskim univerzitetima kao što je Gregorijanski, gde se obrazovalo četrnaest bivših papa i dvadeset svetaca, predstavlja veliku čast. Većina studira četiri godine i dobije dozvolu (što je jednako master diplomu) ili doktorira. Međutim, ponekad dijeceze iz određenih razloga šalju na doškolovanje svoje sveštenike ili neki, poput oca Garija, uzimaju slobodnu godinu kako bi se dalje usavršavali. Institut za neprestano teološko obrazovanje na Severnoameričkom koledžu, najvećem američkom semeništu na stranom tlu, organizuje program usavršavanja za tu drugu grupu sveštenika. Kako bi izašao u susret pozivu Drugog vatikanskog koncila na reformu sveštenstva, Institut je od sedamdesetih godina dvadesetog veka uveo tromesečni kurs na Severnoameričkom koledžu za sveštenike koji žele da drže korak sa savremenim tokovima unutar crkve. A polaznici istovremeno imaju priliku da uživaju u Rimu i upoznajju sveštenike iz celog sveta.

Otac Gari se u aprilu prijavio za obrazovni program od septembra do novembra, posle čega je nameravao da uzme nekoliko časova o duhovnosti u Anđelikumu, papskom univerzitetu pod upravom dominikanaca koji se nalazi u drugom delu grada.

* U Americi tzv. *sabbatical* uglavnom traje od šest meseci do jedne godine, a pravo na taj odmor stiže se posle sedam godina službe. (Prim. prev.)

Kada je u avgustu 2005. godine došao u Rim, grad mu je delovao zastrašujuće. Nije bila reč samo o jezičkoj barijeri (nije govorio italijanski), već se veoma teško snalazio u bezbroj malih ulica. Sada se, posle dva meseca provedena u Rimu, smejao sebi zbog ranije strepnje. Poznao je autobuski sistem koliko i rođeni Rimljani i mogao je da ide kud god želi.

Pored pohađanja programa u Severnoameričkom koledžu i drugih časova, otac Gari imao je još jedan važan zadatak: njegov biskup tražio je od njega da pohađa naročiti kurs kako bi postao egzorcista. Tog jutra je pošao na prvi čas. Zabrinut da ne zakasni, skrenuo je u Via de Gasperi i ubrzao korak.

ZIME 2005. GODINE, dok je vreme polako proticalo u parohiji svetog Nikole, ocu Gariju je egzorcizam bio poslednja stvar na pameti. U mesečnoj grupi za podršku sveštenicima „Milosrdni Isus“, njegov dobar prijatelj otac Kevin Džojš iznenadio ga je kada je spomenuo da je Vatikan poslao pismo u kojem traži da sve dijeceze u Sjedinjenim Američkim Državama postave egzorcistu, i da je biskup njega odredio za taj položaj.

Visok, vitak i ozbiljnog lica, otac Kevin predstavljao je oličenje zamišljenog sveštenika. Ali možda su najupečatljiviji bili njegova mladolikost i energija; iako pedesetsedmogodišnjak, izgledao je petnaest godina mlađe. Otac Gari ga je poznao gotovo dvadeset godina i znao je da je on savršeno pogodan za egzorcistu zbog svojih kvalifikacija (doktorirao je religiozno obrazovanje, a uža specijalnost mu je duhovnost). Ali otac Kevin je objasnio kako namerava da odbije taj položaj. Nedavno je počeo da vodi duhovni centar dijeceze i ne bi imao vremena da obavlja oba zadatka.

Oca Garija je zatekla činjenica da dijeceza namerava da postavi egzorcistu. O zlim duhovima i posednutosti demonima nije se

često govorilo u njegovoj parohiji. Prošle godine je samo dvaput na misi govorio o đavolu i jednom je zamolio nekog parohijana da ne traži to ponovo od njega jer se brinuo da će uplašiti decu. To uopšte nije bila popularna tema među sveštenicima.

Iako nije bio sasvim ravnodušan prema đavolu, otac Gari nije ni mnogo razmišljao o njemu. Znao je da postoji velika razlika između zlog ponašanja i oličenja zla. Bio je svestan toga da dobri ljudi ponekad čine zla dela, ali nije mogao reći da li ih je đavo naveo na to. Razmišljajući o ono malo što je u semeništu naučio o egzorcizmu, setio se kako je tvrdnja da demoni mogu zaposesti ljude prilično utemeljena u Bibliji. Ali nije znao ništa više od toga. Otkako je sveštenik, nije čuo ni za jedan slučaj posednutosti demonima niti za izvršen egzorcizam. Međutim, sada je počeo da razmišlja o tom drevnom i tajanstvenom obredu. Ako ga pozovu, hoće li biti spreman da se odazove?

Pomisao da stoji u prostoriji i sukobljava se s đavolom nije ga plašila, niti se bojao da će videti čudne ili neprijatne pojave. Pre nego što je postao sveštenik, radio je u mrtvačnici od svoje četrnaeste godine – bio je ovlašćeni balsamer. Tokom godina nagledao se prilično jezivih prizora, uključujući unakažena tela, neka toliko izgorela da se nisu mogla prepoznati. Znao je da može podneti gotovo sve. Odlučio je da postane sveštenik najviše zbog toga da pomaže drugima. A zar Isus nije radio to isto kada je isterivao zle duhove i isceljivao bolesne?

Nakon što je sebe predložio umesto oca Kevina, otac Gari konačno je dobio odgovor o svom postavljanju kada je sreo svog biskupa na sveštenskom sinodu. Biskup je bio ushićen veću da je otac Gari spreman da prihvati tu ulogu. Rekao mu je da su tokom protekle dvadeset četiri godine sprovedene samo dve istrage o mogućoj posednutosti demonima u čitavoj dijecezi San Hoze. Osmehujući se, biskup je dodao svojim irskim naglaskom: „Nadam se da ni tebe neću morati često da zovem.“

Tokom razgovora, otac Gari je priznao da je zabrinut što nema zvaničnu obuku. Tada ga je biskup obavestio o egzorcističkom kursu u Rimu. „Savršeno se poklapa s tvojim odmorom“, rekao je.

ZA RAZLIKU OD AMERIČKE RIMOKATOLIČKE CRKVE, gde se prigušenim glasom razgovara o egzorcizmu, ta tema je prihvaćenija u Italiji. Godine 1986, papa Jovan Pavle II održao je niz govora u kojima je podsetio vernike da ne zaborave na opasnosti koje postavlja đavo, među kojima je stvarno moguća fizička posednutost. Četrnaestog septembra 2005, papa Benedikt XVI ugostio je veliku grupu egzorcista u Vatikanu i ohrabrio ih da nastave svoj rad „u službi Crkve“.

Danas Italija doživljava procvat egzorcizma. Ne samo da se povećava broj zvanično postavljenih egzorcista (računa se da ih ima između trista pedeset i četiri stotine) već su oni 1992. godine osnovali sopstveno udruženje, nalik na strukovno – Međunarodno udruženje egzorcista. Pored toga, delom zahvaljujući nedavnom talasu nasilnih zločina povezanih sa satanističkim kultovima, policija je 2006, u saradnji sa crkvom, osnovala specijalni odred nazvan *Squadra anti sette* (Antisektaški odred) s ciljem da istraži takve pojave.

Zanimanje za egzorcizam ujednačeno raste u Italiji od 1998. godine, kada je egzorcistički *ritual*, prvobitno opisan u delu *Rimokatolički ritual* objavljenom 1614, konačno promenjen u skladu sa zahtevima Drugog vatikanskog koncila od 1962. do 1965, koji je tražio da se svi crkveni obredi osavremene. (Slučajno, egzorcistički ritual bio je među poslednjima.) Novinari su pohrlili u potrazi za pričom, a otac Gabrijele Amort bio je savršen za pojavljivanje u medijima. i budući zvanični rimski egzorcista i pisac bestselera, već je bio poznata televizijska ličnost

u Italiji i svetu. U svojim knjigama i intervjuima osudio je brojne stvari kao satanske – uključujući knjige o Hariju Poteru – i ukazivao na, po njemu, sve veću moć koju đavo stiče u svetovnom društvu, koje se sve više okreće okultizmu.

Još gori je, po ocu Amortu, nezavidan položaj egzorcista. U intervjuu objavljenom 2001. godine u rimokatoličkom časopisu *Trideset dana*, rekao je: „Našu braću sveštenike kojima je poveren taj osetljiv zadatak gledaju kao da su ludaci ili fanatici. Uopšteno govoreći, jedva ih podnose i biskupi koji su ih postavili.“ Neprestano je korio biskupe i sveštenike zbog neznanja. „Već tri veka Rimokatolička crkva gotovo potpuno zapostavlja službu egzorcizma“, rekao je. I iako je problem možda veliki u određenim delovima Italije, on smatra da je zaista zapanjujući u drugim zemljama. „Postoje zemlje, kao što su Nemačka, Švajcarska, Španija i Portugal, u kojima nema ni jednog jedinog egzorciste.“ Dok u nekim drugim, poput Francuske, tvrdi on, postavljeni egzorcisti čak i ne veruju u egzorcizam.

Osamnaestog maja 2001, italijanski biskupski sinod, u punom sazivu u Vatikanu, izdao je zvanično saopštenje: „Svedoci smo ponovnog rođenja gatanja, proricanja sudbine, veštičarenja i crne magije, koji su često udruženi sa sujevernim upražnjavanjem vere. U određenom okruženju, sujeverje i magija mogu postojati zajedno s naučnim i tehnološkim napretkom, budući da nauka i tehnologija ne mogu rešiti najveće životne probleme.“

Sudeći po Associazione Comunità Papa Giovanni XXIII (Udruženje pape Jovana XXIII), oko dvadeset pet odsto Italijana, ili približno četrnaest miliona, učestvuje u nekom obliku okultizma. Recimo, na jugu Italije određene grupe i dalje veruju u tarantizam, po kome osoba može postati posednuta kad je ujede pauk, dok mnoštvo onih koji gledaju u karte nude usluge proricanja i amajlije za sreću u noćnim programima na kablovskoj televiziji. To ne važi samo za Italiju. Primera radi,

1996. je francuska poreska uprava otkrila da je prethodne godine pedeset hiljada građana koji su platili porez navelo u poreskoj prijavi: iscelitelj, medijum ili neko slično okultno zanimanje. U to vreme bilo je samo trideset šest hiljada rimokatoličkih sveštenika u čitavoj zemlji.

Međutim, crkvu je najviše brinula procena (neki bi rekli preterana) da u Italiji postoji čak osam hiljada satanističkih sekti, s više od šeststo hiljada članova.

Kurs „Egzorcizam i molitve za oslobođenje od zlog“ idejni je projekat doktora Đuzepea Ferarija, nacionalnog sekretara *Gruppo di Ricerca e Informazione Socio-Religiosa* (Grupa za istraživanje i društveno-religiozno obaveštavanje), rimokatoličke organizacije sa sedištem u Bolonji koja se bavi kultovima i drugim novim religijama.

Doktor Ferari kaže da se ta ideja rodila 2003. godine kada se upoznao sa sveštenikom iz dijeceze Imola koji mu je rekao kako se sve većem broju sveštenika obraćaju parohijani koji pate od nevolja povezanih sa okultizmom: ili su hteli da prestanu da se bave time a nisu mogli, ili su mislili da su pod uticajem demonskih sila. U mnogim slučajevima, sveštenici su se osećali toliko neupućeno da su ih samo slali kući.

Proučivši crkveni pristup postavljanju i obučavanju egzorcista, doktor Ferari je video koliko je nasumičan, i da je svaki egzorcista prepušten sam sebi. Rešenje je bilo očigledno: mora se organizovati kurs na univerzitetskom nivou za obučavanje egzorcista.

Doktor Ferari okupio je grupu prijatelja i kolega, uključujući nekoliko profesora teologije, doktora i jednog egzorcistu, i oni su osmislili nastavni plan. Studente bi trebalo upoznati sa širokim rasponom istorijskih, teoloških, društvenih i medicinskih pitanja kako bi videli dalje od površne i senzacionalističke

strane egzorcizma. Cilj je bio jednostavan: opremiti sveštenike znanjem potrebnim da prepoznaju kada je i gde Sotona aktivan. I pružiti onima koji će postati egzorcisti (kao što je otac Gari) znanje neophodno da ga poraze.

Ali gde ih podučavati? Tada je doktor Ferari stupio u vezu s ocem Paolom Skarafonijem, rektorom univerziteta Ateneo Pontifikio Ređina apostolorum, i sve je došlo na svoje mesto.

Elegantan i savremen univerzitet Ređina apostolorum svečano je otvoren 2000. godine. Zgrada s velikim prozorima i pravim linijama veliki je kontrast starinskom ambijentu centra Rima. Da nije bilo skupina sveštenika u crnim mantijama koji su išli tamo-amo, neko bi lako mogao pomisliti da uređene staze i veliko imanje univerziteta na obronku brda pripadaju sedištu softverske kompanije u Silicijumskoj dolini, oblasti u kojoj se rodio otac Gari. Univerzitet vode konzervativni Hristovi legionari, organizacija koju neki poistovećuju s Opus Dei, te je nastavni plan potpuno desničarski, i sledi stroga učenja crkvene dogme o raznim temama, uključujući istraživanje matičnih ćelija.

Kurs se održavao u velikoj, vrhunski uređenoj učionici. A ako je savremena spoljašnjost delovala kao čudno okruženje za učenje o egzorcizmu, svetla i moderna unutrašnjost izgledala je još neobičnije. I zaista, u tim prostorijama blistavobelih zidova i tavanica, s velikim zidnim i krovnim prozorima, bili bi prikladniji tehničari u laboratorijskim mantilima nego franjevci u smeđim odorama, opasani kanapom, obuveni u sandale.

Odlučivši se za petominutnu vožnju vozom sa stanice svetog Petra umesto mukotrpnog jednočasovnog miljenja autobusom kroz jutarnji saobraćaj, otac Gari ušao je u kompleks, diveći se urednosti i preciznosti tog mesta. Njegov povoljan utisak samo je jačao dok se peo mermernim stepenicama. Kada je stigao

na prvo predavanje, već je pred učionicom bila velika gužva. Svi su srdačno časkali i razgledali hrpu propagandne literature o univerzitetu izloženu na obližnjem stolu. Činilo mu se da je odziv bio povoljan, mada ga je iznenadilo prisustvo medija. Nekoliko televizijskih kamera postavljeno je u dnu učionice i duž naspramnog zida.

Prvi kurs, održan u zimu i proleće 2005, izazvao je veliku pometnju. Opčinjeni idejom da se na univerzitetu održava kurs o tajanstvenoj temi kao što je egzorcizam, mediji su pohrlili da izveštavaju i novinski naslovi nisu razočarali: „Egzorcisti u klupama“, „Sveštenici obnavljaju znanje o egzorcizmu“. Publicitet je dobro došao organizatorima jer je preneti poruka da se crkva više ne stidi egzorcizma.

Podstaknuti tim uspehom, na univerzitetu su odlučili da ponove kurs u jesen i zimu 2005. i 2006. godine, samo uz neznatne izmene. Govoriće svi profesori koji su držali prvobitni kurs, ali će se predavanja putem video-konferencije pratiti u Bolonji, Modeni i još nekim gradovima. Nekoliko uglednih egzorcista biće pozvano na poslednje predavanje, da iznesu svoja iskustva i odgovaraju na pitanja. Pored toga, umesto da bude organizovan samo za sveštenike, kurs su mogli pohađati i profesionalci kao što su psiholozi i doktori koji, recimo, hoće da saznaju kako razlikovati psihičku bolest od posednutosti.

Kada je otac Gari od svog biskupa saznao za taj kurs, pitao je nekolicinu Hristovih legionara u svojoj dijecezi poznaju li nekoga s kim bi trebalo da razgovara. Oni su mu rekli ime sveštenika koji predaje na tom univerzitetu. Nekoliko nedelja pre nego što je otišao iz Kalifornije, otac Gari je pozvao tog sveštenika kako bi saznao nešto o onome što ga očekuje.

Iako će kurs trajati četiri meseca, od oktobra do februara, budući egzorcisti sastajće se samo jednom nedeljno – četvrtkom od 8.30 ujutru do 12.30 – ukupno deset časova. Pet

predavanja održaće se od sredine oktobra do kraja novembra, a drugi deo kursa trajaće od januara do devetog februara. Možda je najvažniji podatak bio da će se predavanja držati samo na italijanskom. To ga je razočaralo, ali uverili su ga da će mu univerzitet obezbediti prevodioca, budući da će doći sveštenici iz celog sveta.

Međutim, sada je pitao jednog organizatora o prevodiocu i dobio gotovo neučtiv odgovor da ih nema. Ni danas niti sledeće nedelje. Kako će išta naučiti ako ne razume jezik?

Pokunjeno je prišao nizu klupa, koje su se brzo punile. Prostorija je bila podeljena na dva dela i s obe strane bile su dugačke klupe, slično kao u crkvi. U prednjem delu učionice nalazio se podijum – dugačak i nizak, nalik onima u salama za konferencije i simpozijume – a iza njega prazan ekran. Pored podijuma bio je krst, a na zadnjem zidu neorealistička slika Isusa krunisanog trnovim vencem. Red zatamnjenih prozora koji se pružao čitavom dužinom jednog zida gledao je na okrugli travnjak sa maslinom u sredini.

Nekoliko trenutaka kasnije utihnuo je žagor u prostoriji i grupa sveštenika i zvaničnika u tišini se popela na podijum. Organizator je pozvao sve da ustanu i otpevaju Očenaš i Zdravomariju na italijanskom. Bilo je vreme da kurs počne.

Prvi govornik bio je sveštenik kojeg otac Gari nije prepoznao, iako većina u prostoriji očigledno jeste. Zvao se Andrea Đema. Imao je sedamdeset četiri godine. Uz to što je čuveni egzorcista, bio je jedan od retkih biskupa koji izvode egzorcizme. Takođe je napisao knjigu koja je naišla na dobar odziv, *Io, Vescovo Esorcista* (Ja sam biskup-egzorcista).

Dok je monsinjor Đema govorio, otac Gari je uzalud pokušavao da ga razume. Povremeno bi čuo neku reč koja mu je zvučala poznato, ali pre nego što bi shvatio šta znači, biskup bi već prešao na nešto drugo. Posle nekog vremena je odustao i

gledao kako predstavnici medija tumaraju duž redova i guraju velike kamere ljudima u lice. Za vreme pauze uhvatilo ga je nekoliko novinara koji su govorili engleski i celo jutro im je odgovarao na pitanja o egzorcizmu, iskreno im objašnjavajući da ne zna ništa o tome.

Kasnije, dok je sedeo u vozu za Rim, osetio se razočaran. Nije ništa naučio, a atmosfera slična cirkuskoj koja je vladala tog prvog dana naterala ga je da se zapita nije li ceo taj kurs gubljenje vremena. Početak njegove obuke bio je nepovoljan. Nadao se da će drugo predavanje biti bolje.

DRUGO POGLAVLJE

POZIV

Po našem rimokatoličkom shvatanju, zaredivanje je krajnje, potpuno preoblikovanje čoveka u očima Boga i njegove crkve, što dovodi do ontološkog stapanja s Hristom. Taj sveštenečki identitet je sama srž, suština čoveka, koja utiče na njegovo biće i, kasnije, na njegova dela.

Monsinjur Timoti Dolan,
Sveštenici trećeg milenijuma